

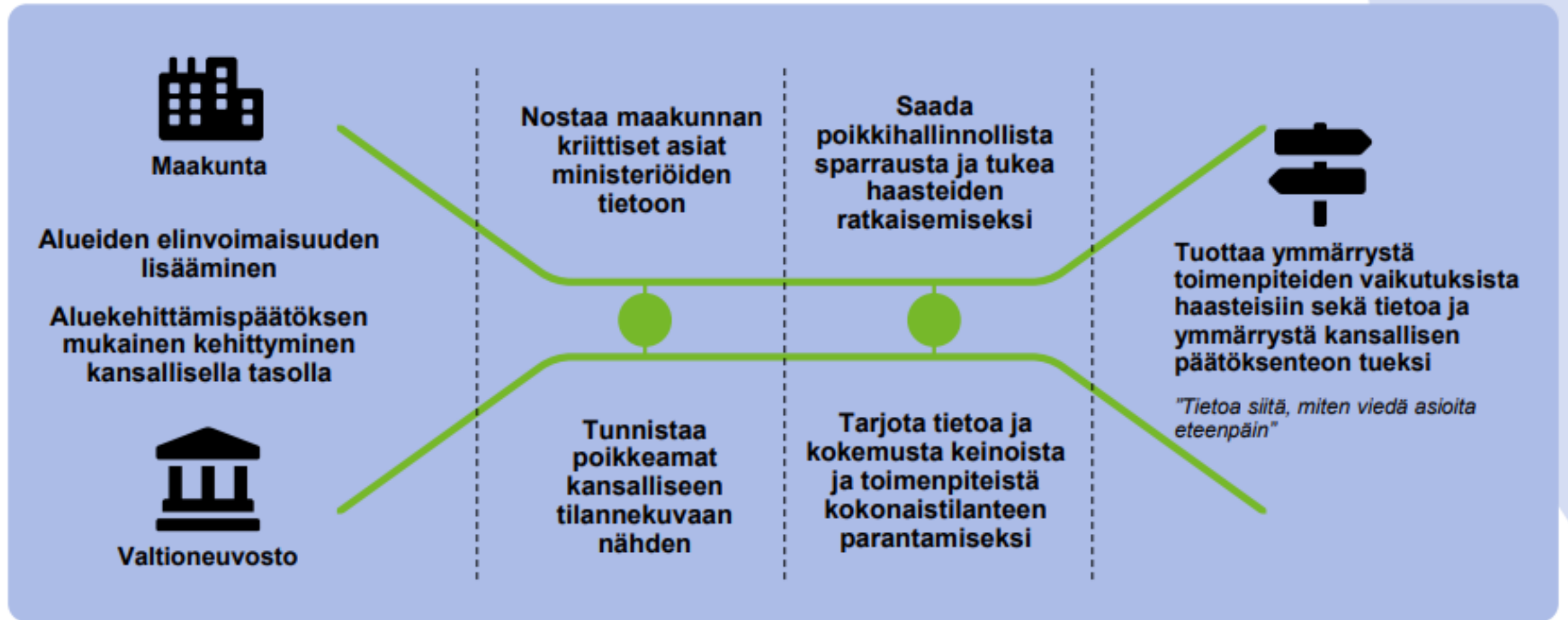
Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Maakuntien ja valtion väliset aluekehityskeskustelut 2022

Outi Ervasti, Uudenmaan liitto
MYRS 8.10.2021

Aluekehittämiskeskustelujen tavoitteet

Toimijat

Valtioneuvosto

- Mitä? Vastuu aluekehittämispäätöksen edistämisestä
- Miten? Muodostaa yhteistyössä alueiden kanssa poikkihallinnollinen suunnitelma ja toimenpiteet
- Toiminta: Kokonaiskuvan kehittäminen maakunnista saadun tiedon perusteella, tiedon vieminen kansallisen päätöksenteon tueksi

Maakunta

- Mitä? Vastuu maakunnan elinvoimaisuuden kasvattamisesta
- Miten? Valita 2-3 alke-päätöksen mukaista, poikkihallinnollista kärkeä, joita sitoutuu edistämään
- Toiminta: Tunnistaa prosessin avulla toimenpiteet valittujen kärkien edistämiseksi

AUNE

- Mitä? Aluekehittämistyön laajojen strategia-kokonaisuuksien linjaaminen
- Miten? Priorisoida aluekehittämisen akuuteimmat poikkihallinnolliset kysymykset keskusteltavaksi kaikkien alueiden kanssa
- Toiminta: Hyväksyä ja ottaa kantaa esitettyihin/ valmisteltuihin aineistoihin.

ELY-keskukset

- Mitä? Edistää alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla
- Miten? Toimia linkkinä VN:n ja alueiden välillä tuntien molempien lähtökohdat
- Toiminta: Toimia prosessin aikana kaksisuuntaisesti sekä aluekehittäjänä että valtioneuvoston alueellisena edustajana

ALKE-keskustelut aluekehittämislaisissa

Lisäksi **aluekehittämislaki 756/2021** linjaa vuosittain käytävistä aluekehittämiskeskusteluista:

- **Keskustelujen lopputuloksena asiakirja**, jossa kuvataan VN ja alueen näkemys aluekehityksen tilannekuvasta sekä johtopäätökset toimintaedellytyksistä ja kehittämisen painopisteistä.
- **Seuranta:** asiakirjaan kirjattujen johtopäätösten toteutumista seurataan ainakin seuraavan alueiden kehittämisen keskustelujen yhteydessä.

Aikataulu 2021-22

Maakuntien tilanne- ja kehityskuvan laadinta sekä alustavat esitykset asialistan teemoiksi 10-11/21

Maakuntien ja valtion yhteinen lopullinen esitys keskustelun teemoista (1-3) 12/21

Uudenmaan ALKE-keskustelun ajankohta ti 15.2. klo 9-11.30

Valmistelutehtävät	Vastuutahot	Aikataulu
Määrällinen tilannekuva	TEM	6 – 8/21
Valtioneuvoston tilanne- ja kehityskuva	Valtioneuvoston työryhmä	8 – 9/21
Maakuntien tilanne- ja kehityskuva sekä esitykset asialistan teemoiksi	Maakuntien johdolla	1.10 – 24.11.2021
Aluekehittämispäivät Porissa	TEM/Satakuntaliitto	8. – 9.12.21
Maakunnittaisten keskusteluagendojen valmistelu	Valtioneuvosto ja maakunnat	11/21-1/22
Aluekehittämisen keskustelujen järjestäminen	Osallistujat	Aikataulu
Aluekehittämiskeskustelut 18 maakunnan kanssa	VN ja maakunnat	1.2 – 17.2.22
Johtopäätökset ja prosessin arviointi	Osallistujat	Aikataulu
Yhteistyöasiakirja/Johtopäätösmuistio	TEM yhteyshenkilö Maakunnan yhteyshenkilö	2 – 3/22
Rahoituspäätökset	TEM	Kevät 2022
Prosessin arviointi	VN-verkosto ALKE-työryhmä AUNE	Kevät 2022
Johtopäätösten seuranta	VN Maakuntien liitot	2022-2023

Uutena sopimuksellisen yhteistyön elementti ALKE-keskusteluissa - yhteistyöasiakirja

- Tähdätään pitkäjänteiseen kehittämisen toimintamalliin, luo prosessiin konkretiaa ja motivoi alueita
- AKKE-momentin määrärahaa kohdennetaan yhteen tai useampaan keskusteluteemaan liittyvän kokonaisuuden toimeenpanoon
- Määrärahaa jaetaan kaikille maakunnille myöhemmin asetettavien **kriteerien** perusteella ja siten, että alustava alueellinen jako on selvillä ALKE-keskusteluissa
 - Alustavana esimerkkinä mainittu väkiluku ja työttömyysaste, sekä toimenpiteiden arvioitu vaikutus alueen kehittämiseen, uudet innovatiiviset avaukset
- Maakunnat tekevät esityksen, minkä keskusteluteeman tai teemojen edistämiseen tai yhteistyön / toimeenpanon vauhdittamiseen AKKE määrärahaa tulisi asialista-valmistelun yhteydessä

ALKE-keskusteluiden lähtökohtana ovat..

VN aluekehittämispäätöksen painopisteet:

1. **Ilmastonmuutoksen** hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
2. **Kestävä yhdyskuntakehitys** ja toimivat yhteydet
3. **Uudistuva elinkeinoelämä** ja TKI-toiminnan vauhdittaminen
4. **Osaaminen ja sivistys** aluekehityksen voimavarana
5. **Osallisuuden ja hyvinvoinnin** lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
6. **Aluekehittämisen toimintamalli**

+

Aluekehityksen ajantasainen tilannekuva (VN & maakunnat; kehitetään tilanne- ja kehityskuvan suuntaiseksi)

Keskusteluiden valmistelu yhteistyössä maakunnan ja valtioneuvoston kanssa

- Keskusteluihin haetaan kunkin **alueen kehityksen kannalta ajankohtaisia, eri hallinnonaloja koskevia horisontaalisia teemoja**
- **1-3 teemaa / maakunta**
 - Yhdeksi maakuntien yhteiseksi teemaksi AUNE linjannut **osaavan työvoiman saatavuuden**
 - Mahdollista käsitellä myös EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja kansallisten ohjelmien toteutumista

Maakunnat valmistelevat oman esityksensä teemoista. Kunkin teeman osalta

- ✓ Mihin kehityksen pullonkaulaan etsitään ratkaisua
- ✓ Mitkä ovat tavoitteet
- ✓ Mitä johtopäätöksiä odotetaan
- ✓ Miten niitä
- ✓ mitataan ja seurataan

Uusimaa on reilusti edellä vuonna 2030

Taloudellisessa kilpailukyvyssä:

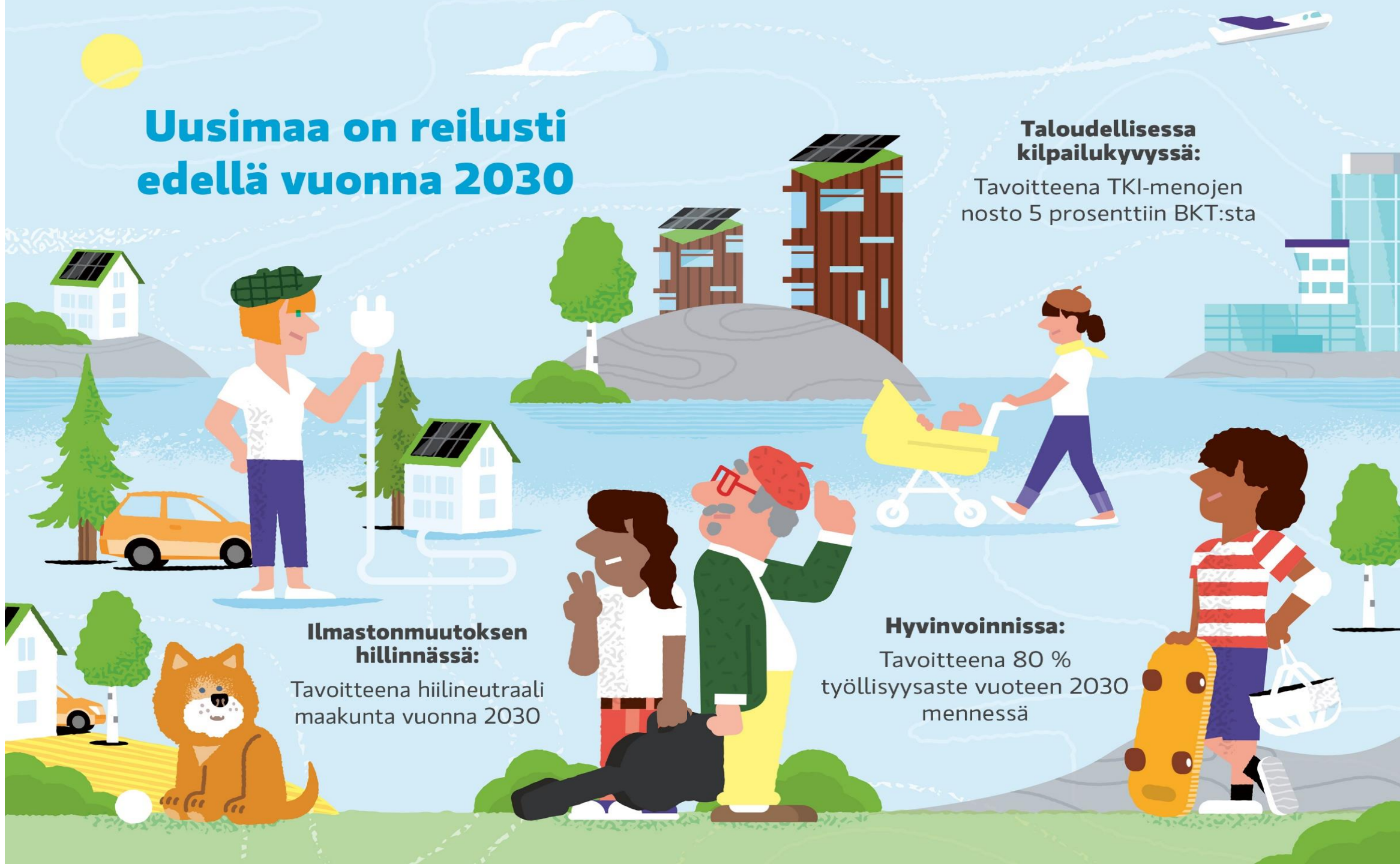
Tavoitteena TKI-menojen nosto 5 prosenttiin BKT:sta

Ilmastonmuutoksen hillinnässä:

Tavoitteena hiilineutraali maakunta vuonna 2030

Hyvinvoinnissa:

Tavoitteena 80 % työllisyysaste vuoteen 2030 mennessä

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Liite: tilannekuvan sisältö

TEM alustava ohjeistus

Maakuntakohtainen laadullinen tilannekuva

- Laaditaan alueella maakuntaliiton johdolla prosessissa, jonka lopputuloksena syntyy aluekehitystoimijoiden yhteinen näkemys maakunnan tilanteesta.
 - millaista kehitys on ollut koko maakunnassa mutta myös seutukuntien ja kuntien välillä sekä kaupunki- ja maaseutualueilla.
 - miten maakunta vertautuu koko maan tilanteeseen.
 - huomiota myös eri osatekijöiden yhteisvaikutuksiin (syy-seuraus –suhde, riippuvuus).
- Tilannekuvatyö on hyvä sovittaa yhteen syyskuun aikana **ELY-keskusten** vetovastuulla laadittavan elinkeinoelämän, työttömyyden ja työvoiman kysynnän tilannetta ennakoivan **alueellisten kehitysnäkymien arvioinnin** kanssa. Sisällöllisesti kehitysnäkymät ja tilannekuvatyö linkittyvät toisiinsa elinkeinoelämän ja työllisyyden osalta (tilannekuvan osiot Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen sekä Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana).
- Tilanne- ja kehityskuvan valmistelussa voi hyödyntää aiempaa tilannekuvaa sekä muuta, esimerkiksi maakuntaohjelman valmistelun yhteydessä alueella tehtyä analyysi- ja ennakointityötä.

Tilannekuvan rakenne

Tilannekuvan enimmäispituus on kuusi sivua ja sen tulee sisältää alla mainitut osiot.

Nostot ja tarkentavat kysymykset otsikoiden alla ovat ALKE-päätökseen ja määrälliseen tilannekuvaan perustuvia ja esimerkkejä.

Analyysissa on mahdollista tehdä aluelähtöisiä painotuksia ja nostaa esille oman alueen kannalta merkityksellisiä kehityskulkuja.

- Tiivis kuvaus viimeistelyvaiheessa olevien **maakuntaohjelmien 2022-2025** painopisteistä sekä **älykkään erikoistumisen valinnat**, jotta aluekehittämisen keskusteluissa on tarvittaessa mahdollisuus käydä vuoropuhelua alueellisen ja kansallisen TKI-toiminnan yhteensovittamisesta maakunnan ja ministeriöiden kesken.
- **Arvio väestökehityksestä sekä alueen kehityksestä aluekehittämispäätöksen painopisteiden mukaisesti.** Kunkin painopisteen osalta:
 1. Nykytilan analyysi ja kehityksen suunta, alueen sisäiset erot ja poikkeamat
 2. Näkymä vuoden ja viiden vuoden päähän, mikäli kehityksen trendi jatkuu
 3. Mitkä negatiiviset tai positiiviset muutostekijät haastavat tilanteen ja mitä tulevaisuuksia ja päätöksentekotilanteita näistä voi seurata?

Arvio nykytilanteesta verrattuna vuotta aiempaan sekä vuoden päähän asteikolla paljon huonompi, huonompi, ennallaan, parempi, paljon parempi.

Tilannekuvan rakenne

- **Väestödynamikka;** (eli nettomuutto ja luonnollinen väestönkasvu ja niiden kehityksen trendi), keskeiset kehityskulut ja muutokset. Tarkastelu seutukunnittain, tarvittaessa myös kuntatasolla ja kaupunki-maaseutuluokitusta hyödyntäen.
- **Ilmastomuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen;** Ilmastomuutoksen hillinnän, torjunnan sekä varautumisen ja sopeutumisen sekä luonnon monimuotoisuuden tilanne. Energiamuodot, uusiutuvan energian osuus. Luonnonvarojen kestävä käytön tilanne, edellytykset hiilineutraalille kiertotaloudelle. Määrällisestä tilannekuvasta erityisesti kasvihuonekaasupäästöjen kehitys, myös sektoreittain.
- **Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet;** Liikenne- ja viestintäyhteyksien tilanne, aluerakenne ja saavutettavuus. Liikkumismuotojen jakauma ja liikenteen päästöt
- **Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vahdittaminen;** Yrittäjäyys ja elinkeinorakenne, elinkeinorakenteen monipuolisuus ja aluetalouden muutosjoustavuus eli resilienssi. Keskeisten toimialojen ja ekosysteemien tilanne. TKI-toiminta, osaaminen ja digitalisaatio.
- **Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana;** Työllisyyden ja työttömyyden kehitys, työvoiman kohtaanto, osaavan työvoiman saatavuus. Osaaminen ja koulutustaso.
- **Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy;** Väestön terveyden ja hyvinvoinnin kehitys, tarkastelu Yhteys työllisyyteen ja työkykyyn, palveluiden käyttöön ja kunta- ja aluetalouteen. Koettu hyvinvointi ja osallisuus